

Visoka Tatra.

Znano vam je, da razven Švice je naša avstrijsko ogerska monarhija najbolj hribovita dežela v Evropi. Tri različna gorovja, s Krasom še celó štiri, pokrivajo po večjem naše cesarstvo in samó pičla četrtnina ga je ravnega. Gorovje, katero se ob srednjem Dunavu pri Požunu začinja in v velicem loku ob ogerskej, moravskej, sležkej in gališkej meji razteza ter se na vzhodu širi čez Bukovino in vse Erdeljsko tja do dolenjega Dunava pri stari Ršavi, imenuje se Karpatskó gorovje. Karpati se ločijo v zahodne, osrednje in vzhodne Karpate. Osrednji Karpati pokrivajo ves svet od Vaga, Arve in Skave do izvira reke Više in Zlate Bistrice, ki se izliva v Seret.

Osrednji Karpati obsezajo več pogorij in skupin, med katerimi je najbolj znamenita

Visoka Tatra, močno pragraje (iz granita) med Vagom in Arvo, Dunajcem in Pobrdom. Vrhovi te nerazdrte gorine segajo nad 1900 m nad morjem. V znožji Visoke Tatre

leži županija Spiška (Šipuška), visoka planota, ki je rodovita in dobro obdelana. Tu prebiva po mnogobrojnih mestih, trgih in vaséh jako pošteno, prijazno in delavno ljudstvo. Po jeziku so ti prebivalci Nemci, Madžari, Rumunci, Slovaki in dr. ter se živé največ ob ovčej rejji.

Na južnej

strani te gorate pokrajine se nahajajo bogati rudniki. Sedež županijske gosposke je Levoč, znamenito mesto zaradi prelepe lege in velicih orgel, ki jih ima v svojej gotiškej cerkvi. Odtod proti jugovzhodu v drugej stranskej dolini stoji Podgradje, sedež katoliškega Špiškega škofa. V južnih poméjnih gorah stoji zaradi bogatih bakrenih rud imenitno rudarsko mesto Smolnik. V Pobradskem porečju je največje mesto Kežmarek, ob glavnej cesti, ki pelje iz Ogerskega v Galicijo. Tu je živahna kupčija, posebno z vinom in platnom. Od Kežmarka proti zahodu v visokej dolini Tatre je slatina Šmeks.

Znamenitosti visoke Tatre so: njene povprečne doline, ki se na gorenjem kraju okončujejo v kotlanjo, njena ostra in ozka slemena, njeni vrhovi, ki stolpom podobni molé k višku: njena visoka jezercera (morska očesca), ki nadomestujejo deloma planinske lednike, deloma sudetske ribnike.

Po strmem pečevji Visoke Tatre plezajo brzonoge divje koze (gamsi), katere ondotni prebivalci strastno lové in preganjajo. Tudi svizeca ali marmotico najdeš v visokej Tatri. Po divjih dolinah se klatijo medvedje, volkovi in risi, v žuborečih planinskih potocih in tihih jezercih pa šviga sém ter tja urna postrvica.

Posebno znamenita je obleka v teh krajih živočih Slovanov. Imajo namreč blizu do rámena sezajoče úsnijato opasilo, ki je nakiteno z medenimi listki in zaponi, a klobuk ima tako široke kraje, da bi élovek mislil, da ga nosijo mesto dežnika. Poleg stoječa podoba vam kaže Slovaka iz Visoke Tatré, ki je na gamsovem lovu.

— é.

Sveti Miklavž.

„Mati draga, je li res, da bode užé ta teden Miklavž nosil in otroke s toliko lepimi rečmi oblagodarjal?“ povpraševali so otroci mater.

„Res je, res,“ odgovoré jim mati.

„Ój,“ reče Julijka, „kakó se veselim njegovega prihoda! Ne morem vam povedati, kakó imam rada tega ljubega sv. Miklavža.“

„Tudi jaz ga imam rad, ker je ves zlat,“ pristavi Jožek.

„Jaz ga imam tudi rada, bodi si, da je zlat ali nè, reče Julijkina sestra Málika, ker vem, da je takó dober, posebno nam otrokom. O koliko lepega mi je lani prinesel!“

„Dà,“ rekó mati, „sv. Miklavž je dober, ali samó pridnim otrokom kaj dobrega in lepega prinese, nagajivim in razposajenim pa to, kar zaslužijo.“

„Mati, saj ni treba Miklavžu povedati vsega, kadar nismo pridni; tudi mu ni treba praviti, kolikokrat se dričam po tleh, da hlače trgam,“ pravi Jožek.

„Prosim, ne povejte Miklavžu, da sem včera j smetano na mleki polizala,“ dejala je Julijka.

„Kar se mene tiče, mu pa le povejte, da užé znam na dve igli plesti, ter bodem skóraj znala nogavice narediti, potlej mi bode izvestno kaj lepega prinesel,“ pristavila je Málika.

„Sveti Miklavž užé sam vse dobro vé, ne bode mi treba o vas ničesar pripovedovati,“ rekó mati prosečim otrokom.

„In če meni ničesar ne prinese, pa ne bodem nikoli priden,“ reče naglo nagajivi Jožek.

„Takó govoriti ni lepo; opominam vas otroci, bodite vednò pridni, da se vam ne zgodi, kakor se je zgodilo Anici,“ rekó mati.

„In kaj se je Anici zgodilo?“ vprašajo jednoglasno vsi otroci.

„Da me laže umejete,“ rekó mati, „povedati vam hočem vse, kar vem o Anici; zatorej poslušajte!“ Mati so jeli pripovedovati:

„Anica ni bila pridna deklica. Slušati ni hotela svojih starišev, pa tudi svojega brateca Evgenčka ni hotela zibati, da-si jej so mati večkrat ukazali, Obleko je hotela zmirom imeti lepšo nego njene sestrice, ki so bile mnogo pridnejše od nje. Velik jók je bil vselej, kadar so jo mati česali, a umivati se še celó pustila ni. Najrajše je pretepala domačega psa, nagajala mački in kokoši podila okolo hiše.